

Beregning af konsekvenserne ved ændret vedligeholdelse af vandløb

Artiklen beskriver i hovedtræk det forventede indhold af metodebeskrivelse for at vurdere konsekvenserne for afvandingsdybden på vandløbsnære arealer i forbindelse med ændret vedligeholdelse af vandløb. Metoden vurderes for usikker.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

De kommende vandplaner foreskriver, at der skal ske en ændret vandløbsvedligeholdelse i et antal km vandløb i Danmark. En ændret vandløbsvedligeholdelse vil i praksis ofte være mindre grødeskæring. I Grøn Vækst-aftalen er det bestemt, at erhvervet skal kompenseres for tab som følge af ændret vandløbsvedligeholdelse inden for rammerne af landdistriktsprogrammet.

Derfor pågår der et arbejde i Naturstyrelsen med at udarbejde en metodebeskrivelse for at vurdere konsekvenserne for afvandingsdybden på vandløbsnære arealer i forbindelse med ændret vedligeholdelse af vandløb.

Grundkravet til denne metode er, at den skal være enkel og umiddelbar anvendelig i kommunerne. Metodebeskrivelsen er udarbejdet af KV Miljøformidling, som har været konsulent for Naturstyrelsen. Naturstyrelsen er i gang med at udarbejde selve vejledningen til kommunerne ud fra metodebeskrivelsen.

Videncentret for Landbrug sidder i den følgegruppe, som Naturstyrelsen har nedsat i forbindelse med arbejdet. Videncentret for Landbrug har givet mange faglige kommentarer under udarbejdelse af metodebeskrivelsen, ud fra en grundlæggende bekymring for en forringelse af afvandingen i Danmark.

Metodens overordnede princip er at situationen for gældende vedligeholdelse beregnes og herefter beregnes situationen for den fremtidige vedligeholdelse og forskellen fastlægges. Metoden baseres på en række skøn og antagelser, der er behæftet med usikkerhed, hvilket er meget bekymrende.

Produktet af konsekvensvurderingen skal være et præcist kortgrundlag til fastlæggelse af kompensationen. Kortgrundlaget skal omfatte konsekvenser i form af omfanget af vådere arealer, som følge af evt. forhøjet vandstand i dræn/opstrøms ved stuvning. Det fremgår [af dette brev](#) på side 4 punkt 2 samt i bilaget til brevet. Det vil sige, at der skal tages hensyn til påvirkningen af eventuelle dræn.

Metodebeskrivelsen forventes at være bygget op omkring følgende beregningstrin (kilde: Naturstyrelsen):

1. Beregn vandspejlskoten i vandløbet ved den gældende vedligeholdelse (regulativmæssige)
2. Beregn derfra vandspejlets beliggenhed på de vandløbsnære arealer og vis dette på et kort
3. Beregn derfra afvandingsdybden for den gældende vedligeholdelse
4. Beregn vandspejlskoten i vandløbet ved den fremtidige vedligeholdelse
5. Beregn derfra vandspejlets fremtidige beliggenhed på de vandløbsnære arealer og vis dette på et kort
6. Beregn derfra afvandingsdybden for den fremtidige vedligeholdelse
7. Fastlæg forskellen mellem den nuværende og fremtidige afvandingsdybde. Udarbejd et kort der viser denne ændring i afvandingsdybde.

For at kunne gennemføre forløbet skal følgende data som minimum være til rådighed:

- Vandløbsgeometri
- Afstrømningens størrelse og oplandsfordelingen
- Topografien på de vandløbsnære arealer
- Gældende vedligeholdelse udtrykt ved et Manningtal
- Eventuelt fremtidig vandløbsgeometri
- Fremtidig vedligeholdelse udtrykt ved et Manningtal.

Og det vil være nødvendigt at råde over værktøjer til at foretage følgende:

1. Beregning af et stationært vandspejlsforløb (geometri, afstrømning og Manningtal skal kunne varieres)
2. Håndtering og beregning af fladebaserede data (typisk et GIS-værktøj).

Hensynet til drænsystemerne volder problemer i den henseende, at det er meget vanskeligt udføre "skrivebords"-beregninger, som forudsiger hvor påvirkningen af drænsystemerne vil opstå, da der er tale om meget dynamiske forhold. Naturstyrelsen arbejder pt. på at inkludere drænproblematikken i vejledningen.

Videncentret's overordnede bemærkninger til metodebeskrivelsen omfatter følgende punkter:

- Metoden er baseret på en række skøn og antagelser, hvilken giver en høj grad af usikkerhed på metoden, hvorfor det er helt nødvendigt at metoden afprøves i praksis på casestudier
- Det er ikke tilstrækkeligt at betragte en gennemsnitssituation
- Varighed, hyppighed og timing af hændelser er meget vigtig
- Der skal tages højde for ekstremhændelser
- Der bør tages højde for afstrømningen hele året
- Der skal tages tilstrækkeligt højde for konsekvenser fra drænsystemet
- Der bør foreligge eller foretages opdaterede vandløbsmålinger
- Der bør være mulighed for at supplere med flere data end metoden foreskriver, hvis det kan forbedre sikkerheden på resultatet
- Det er helt nødvendigt at foretage en revurdering af, hvorvidt skønnet var korrekt, når indsatsen er slået igennem.

Høringen af vejledningen til konsekvensvurderingen afventes.